

Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema 2014

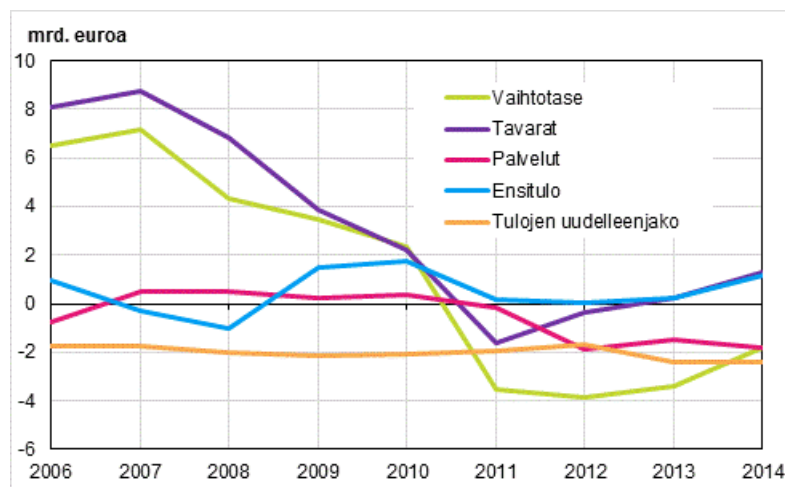
Vaihtotaseen alijäämä supistui. Vienti edelleen vaisua

Vaihtotase pysyi alijäämäisenä vuonna 2014 tavarakaupan ja ensitulon ylijäämästä huolimatta. Vienti oli edelleen vaisua huippuvuosiin verrattuna. Maksutaseen mukaisen tavaratuonnin lasku jatkui. Suomen ulkomainen nettovarallisuusasema laski. Tiedot käyvät ilmi Tilastokeskuksen maksutase ja ulkomainen varallisuusasema -tilastosta.

Vaihtotase

Vaihtotase oli 1,8 miljardia euroa alijäämäinen vuonna 2014. Vaihtotaseen alijäämä oli seurausta alijäämäisestä palvelutaseesta ja tulojen uudelleenjaon tilistä. Palvelutaseen alijäämä oli 1,8 miljardia euroa ja tulojen uudelleenjaon tilin alijäämä 2,4 miljardia euroa. Tavarakauppa oli 1,3 miljardia ylijäämäinen ja ensitulon tili oli 1,1 miljardia ylijäämäinen. Maksutaseen mukainen tavaravienti vuonna 2014 oli 57,2 miljardia euroa ja tuonti 55,9 miljardia euroa. Tavarakaupan vienti kasvoi 0,7 prosenttia vuoden 2013 tavaraviennistä tuonnin laskiessa 1,2 prosenttia. Viennin huippuvuodesta 2008 maksutaseen mukainen tavaravienti on laskenut peräti 12 prosenttia ja maksutaseen mukainen tavaratuonti 4 prosenttia.

Vaihtotase alarineen vuosina 2006–2014, miljardia euroa

Rahoitustase ja ulkomainen varallisuusasema

Suomeen tuotiin ulkomaista pääomaa nettomääräisesti 8,4 miljardia euroa, eli sijoitusvirta ulkomailta Suomeen oli suurempi kuin sijoitukset Suomesta ulkomaille. Ulkomainen nettovarallisuus vuoden 2014 lopussa oli -8,2 miljardia euroa, kun se vuotta aiemmin oli 7,1 miljardia euroa positiivinen. Nettovarallisuutta laskivat rahoitustaloustoimien lisäksi myös valuuttakurssi- ja muiden arvostuserien muutokset. Ulkomainen nettovarallisuus on laskenut vuodesta 2010 lähtien.

Arvopaperisijoitukset

Suomesta ulkomaisiin arvopapereihin suuntautuneiden sijoitusten nettovirta eli ostojen ja myyntien erotus oli vuonna 2014 yhteensä 13,5 miljardia euroa. Sosiaaliturvarahastot (erityisesti työeläkelaitokset) kasvattivat ulkomaisia sijoituksiaan 3,9 miljardia euroa, josta merkittävä osa oli sijoituksia sijoitusrahasto-osuuksiin.

Suorat sijoitukset

Suorien sijoitusten bruttomääräiset saamiset laskivat edellisen vuoden tavoin. Sitä ennen saamiskanta kasvoi usean vuoden ajan. Vuonna 2014 velka kasvoi 13,2 miljardia euroa. Suoriin sijoituksiin liittyvä nettosaaminen puolittui 19,3 miljardiin euroon. Vuonna 2014 Suomelle kertyi tuottoja ulkomaisista suorista sijoituksista 8,5 miljardia euroa, mikä oli selvästi enemmän kuin edellisenä vuonna.

Sisällys

1. Vaihtotaseen alijäämä supistui. Vienti edelleen vaisua huippuvuosiin verrattuna.....	4
1.1 Vaihtotase.....	4
1.2 Rahoitustase ja ulkomainen varallisuusasema.....	7

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Ulkomaiset bruttosaamiset sijoituslajeittain, kanta, milj. euroa.....	14
Liitetaulukko 2. Ulkomaiset saamiset ja velat sijoituslajeittain, virta, milj. euroa.....	14
Liitetaulukko 3. Vaihtotase maantieteelliset alueet, milj. euroa.....	16

Kuviot

Kuvio 1: Vaihtotase alarineen, netto, 2006–2014, miljardia euroa.....	4
Kuvio 2: Vaihtotase alarineen tulot ja menot, 2006–2014, miljardia euroa.....	4
Kuvio 3: Maksutaseen mukaiset tavaravienti ja tavaratuonti vuosina 2006–2014, miljardia euroa.....	5
Kuvio 4: Palveluviennin erät 2014.....	5
Kuvio 5: Suomesta ulkomaille suuntautuneen matkailun menot vuosina 2010–2014, miljoonaa euroa.....	6
Kuvio 6: Tavaroiden ja palveluiden vienti maittain 2014, miljardia euroa.....	6
Kuvio 7: Tavaroiden ja palveluiden Venäjän-kauppa vuosina 2006–2014, miljardia euroa.....	7
Kuvio 8: Rahoitustase 2006–2014, miljardia euroa.....	8
Kuvio 9: Suomen ulkomainen nettovarallisuus sektoreittain 2006–2014, miljardia euroa.....	8
Kuvio 10: Suomesta ulkomaille suuntautuneiden arvopaperisijoitusten kannat vuonna 2014 sijoitussektoreittain, miljardia euroa.....	9
Kuvio 11: Suomesta ulkomaille suuntautuneiden arvopaperisijoitusten vuosimuutos 2006–2014, miljardia euroa.....	10
Kuvio 12: Suomalaisten yritysten arvopaperivelka, sijoitusvirrat vuosina 2006–2014, miljardia euroa.....	10
Kuvio 13: Suomalaisten yritysten arvopaperivelka, sijoituskannat vuosina 2006–2014, miljardia euroa.....	11
Kuvio 14: Suorien sijoitusten bruttosaamiset ja velat 2006–2014, miljardia euroa.....	11
Kuvio 15: Suorien sijoitusten saadut ja maksetut tuotot 2006–2014, miljardia euroa.....	12
Kuvio 16: Suorien sijoitusten bruttosaamiset 2014, (osuudet sektoreittain).....	12
Tietojen tarkentuminen.....	18
Laatuseloste: Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema.....	19

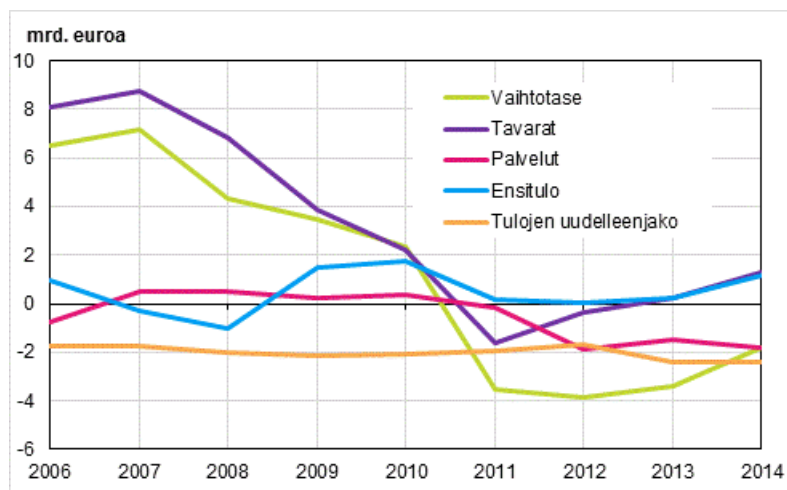
1. Vaihtotaseen alijäämä supistui. Vienti edelleen vaisua huippuvuosiin verrattuna

Vaihtotase pysyi alijäämäisenä vuonna 2014 tavarakaupan ja ensitulon ylijäämästä huolimatta. Vienti oli edelleen vaisua huippuvuosiin verrattuna. Maksutaseen mukaisen tavaratuonnin lasku jatkui. Pääomaa tuotiin nettomääräisesti. Suomen ulkomainen nettovarallisuusasema laski.

1.1 Vaihtotase

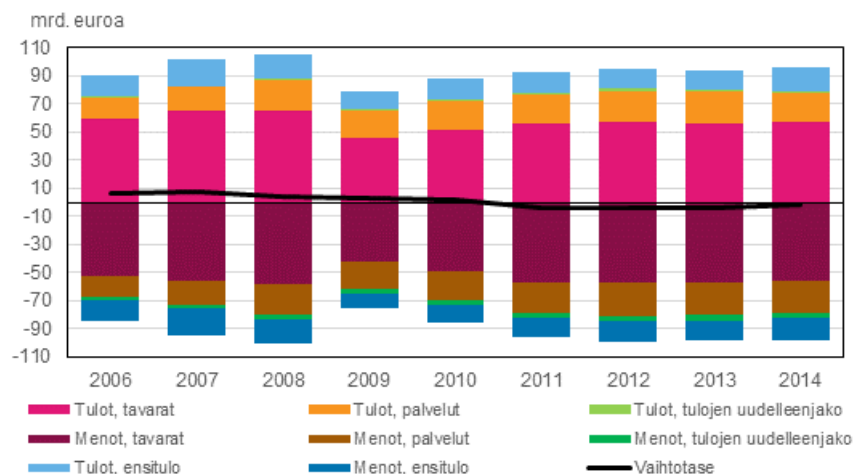
Vuonna 2014 vaihtotase oli 1,8 miljardia euroa alijäämäinen. Alijäämä oli seurausta alijäämäisestä palvelutaseesta ja tulojen uudelleenjaon tilistä. Palvelutaseen alijäämä oli 1,8 miljardia euroa ja tulojen uudelleenjaon tilin alijäämä 2,4 miljardia euroa. Tavarakauppa oli 1,3 miljardia ylijäämäinen ja ensitulon tili oli 1,1 miljardia ylijäämäinen.

Kuvio 1: Vaihtotase alaerineen, netto, 2006–2014, miljardia euroa

Aikaisempaan vuoteen verrattuna vaihtotaseen alijäämä väheni. Tämä johtui siitä, että tavarakaupan ja ensitulon ylijäämät kasvoivat. Vaihtotaseen tuloerät kasvoivat edeltävästä vuodesta 1,6 prosenttia, mikä oli pääosin ensitulojen vaikutusta. Vaihtotaseen menoerät pysyivät edellisvuoden tasolla.

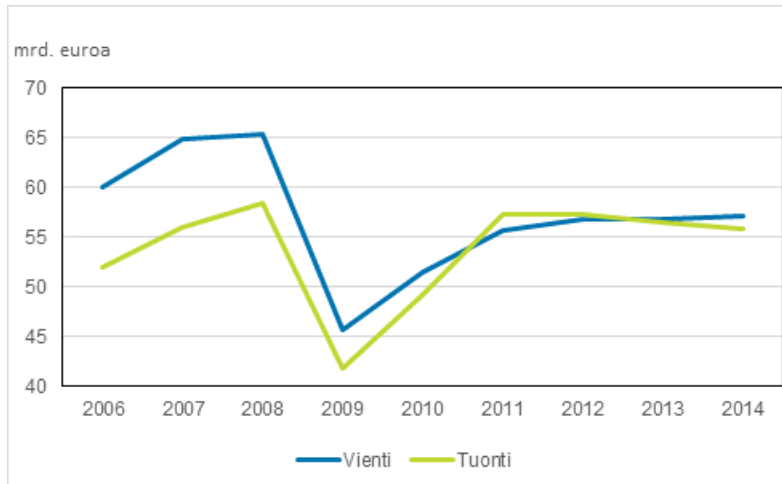
Kuvio 2: Vaihtotase alaerineen tulot ja menot, 2006–2014, miljardia euroa

1.1.1 Tavarakauppa

Maksutaseen mukainen tavaravienti vuonna 2014 oli 57,2 miljardia euroa ja tuonti 55,9 miljardia euroa, eli kauppataase oli ylijäämäinen. Tavarakaupan vienti kasvoi 0,7 prosenttia vuoden 2013 tavaraviennistä tuonnin laskiessa 1,2 prosenttia. Viennin huippuvuodesta 2008 maksutaseen mukainen tavaravienti on laskenut peräti 12 prosenttia ja maksutaseen mukainen tavaratuonti 4 prosenttia.

Kuvio 3: Maksutaseen mukaiset tavaravienti ja tavaratuonti vuosina 2006-2014, miljardia euroa

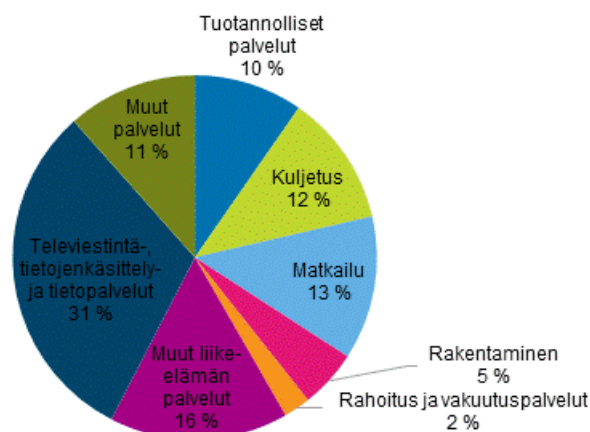

1.1.2 Palvelut

Suomen palvelutase oli 1,8 miljardia alijäämäinen kun palveluiden vienti oli 21,2 miljardia euroa ja tuonti 23,0 miljardia euroa. Palveluiden viennissä suurin yksittäinen erä oli televiestintä-, tietojenkäsittely- ja tietopalvelut, joka selitti kolmanneksen palveluiden kokonaisviennistä. Palveluiden viennin muita keskeisiä eräiä olivat muut liike-elämän palvelut ja matkailu. Merkittävimpiä eräiä palveluiden tuonnissa olivat muut liike-elämän palvelut, kuljetus ja matkailu.

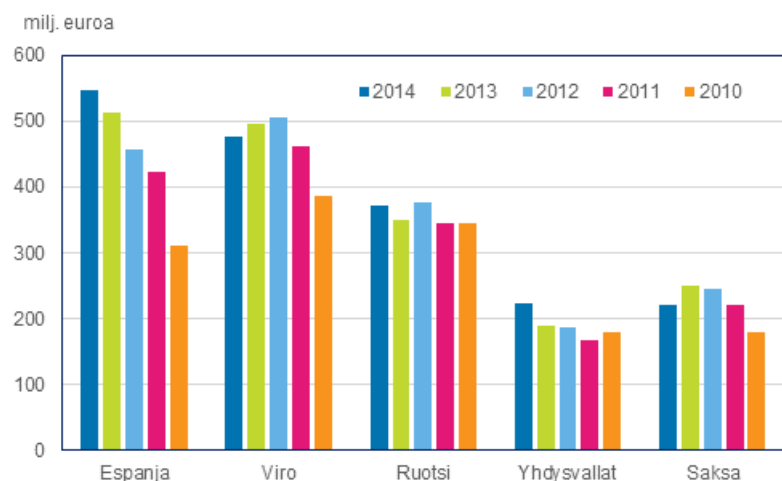
Palveluvienti ja -tuonti laskivat molemmat vuodesta 2013, palveluiden vienti laski 4,9 prosenttia ja tuonti 3 prosenttia. Palveluiden vienti laski lähes poikkeuksetta kaikissa aluerissä. Kasvua oli televiestintä-, tietojenkäsittely- ja tietopalvelut erässä, joissa vienti kasvoi jopa 27 prosenttia edellisestä vuodesta. Palveluiden tuonti kasvoi eniten tuotannollisten palveluiden erässä ja laski rakentamisen ja muiden palveluiden erissä.

Kuvio 4: Palveluviennin erät 2014

Matkailutulot vuonna 2014 olivat 2,7 miljardia euroa ja –menot 4,0 miljardia euroa, minkä johdosta matkailutase oli peräti 1,3 miljardia euroa alijäämäinen. Matkailutulot laskivat edellisvuoteen verrattuna 11 prosenttia ja matkailumenot pysyivät edellisvuoden tasolla. Matkailutulojen lasku johtui venäläisten matkailijoiden laskeneesta kulutuksesta Suomessa. Matkailumenot ovat kasvaneet tasaisesti vuodesta 2006. Matkailumenot Espanjaan, Ruotsiin ja Yhdysvaltoihin kasvoivat edellisvuodesta – Viroon suuntautuviin matkoihin käytetyt matkailumenot sen sijaan laskivat edellisvuodesta.

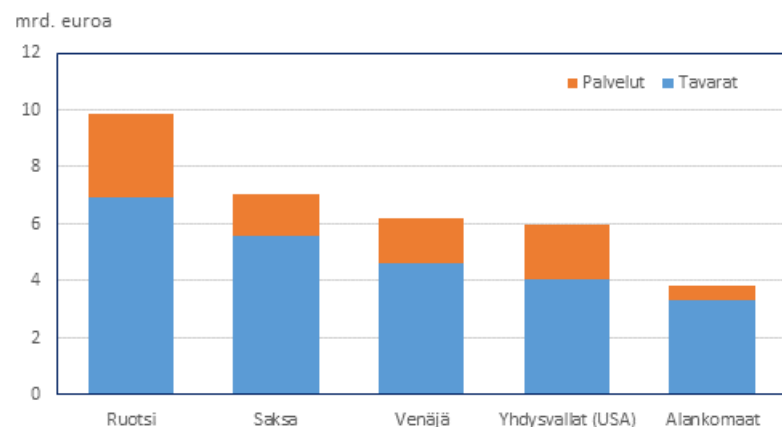
Kuvio 5: Suomesta ulkomaille suuntautuneen matkailun menot vuosina 2010–2014, miljoonaa euroa

1.1.3 Vienti maittain

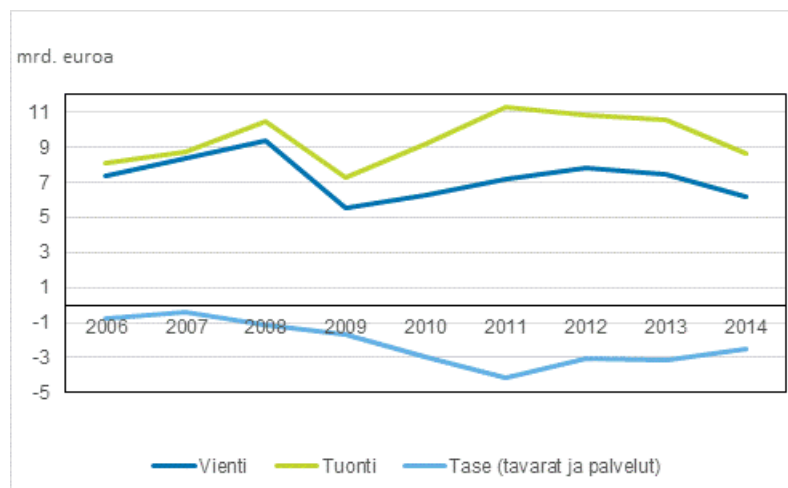
Tavara- ja palveluviennin kannalta merkittävimpiä maita olivat Ruotsi, Saksa ja Venäjä. Ruotsi oli selkeästi suurin kauppakumppani tavaroissa ja palveluissa. Vuonna 2014 yhteenlaskettu tavara- ja palveluvienti Ruotsiin oli arvoltaan 9,9 miljardia (tavaravienti 6,9 ja palveluvienti 2,9 miljardia). Maittainen vientijakauma on muuttunut vuodesta 2013 siten, että Saksa on noussut toiseksi suurimmaksi vientimaaksi, kun vuonna 2013 Venäjä oli Suomen toiseksi suurin kauppakumppani. Tavaroiden ja palveluiden yhteenlaskettu vienti Venäjälle laski 17 prosenttia vuodesta 2013. Tavaroiden ja palveluiden yhteenlaskettu vienti Saksaan puolestaan kasvoi 21 prosenttia. Kasvu tuli tavarakaupan viennin kasvusta, sillä palveluvienti Saksaan laski hieman.

Kuvio 6: Tavaroiden ja palveluiden vienti maittain 2014, miljardia euroa

Tuonti Venäjältä on viime vuosina ollut selvästi vientiä suurempaa. Vuodesta 2008 tavaroiden ja palveluiden yhteenlaskettu vienti Venäjälle on laskenut 34 prosenttia ja tuonti 17 prosenttia. Venäjän kaupan hiipuesssa 2014 tavaroiden ja palveluiden yhteenlaskettu tuonti Venäjältä laski 1,9 miljardia verrattuna edelliseen vuoteen. Vienti laski 1,2 miljardia. Venäjän kaupan alijäämäisyys vuonna 2014 siis laskee vuoden 2013 3,2 miljardista eurosta 2,5 miljardiin euroon.

Kuvio 7: Tavaroiden ja palveluiden Venäjän-kauppa vuosina 2006-2014, miljardia euroa

1.1.4 Ensitulo ja tulojen uudelleenjako

Vuonna 2014 Suomeen maksetut ensitulot olivat 16,4 miljardia ja Suomesta ulkomaille maksetut ensitulot olivat 15,2 miljardia euroa, mikä sai ensitulon tilin 1,1 miljardia ylijäämäiseksi. Ensitulon tilin ylijäämä oli korkein neljään vuoteen. Sekä Suomeen maksetut että Suomesta ulkomaille maksetut ensitulot kasvoivat vuoden 2013 tasosta.

Ensitulon tili koostuu palkansaajakorvauksista, sijoitustuloista ja muusta ensitulosta. Näistä merkittävin erä on sijoitustulot, joita maksettiin Suomeen nettomääräisesti 0,7 miljardia euroa. Vuonna 2014 Suomeen maksetut sijoitustulot olivat 14,9 miljardia, joista osinkotuloja oli 9,2 miljardia euroa, mikä oli selkeästi enemmän kuin edeltävinä vuosina. Suomeen maksetut korkotulot sen sijaan pysyivät edellisvuosien tasolla kun korkotuloja oli 4,7 miljardia.

Suomesta ulkomaille maksetut sijoitustulot olivat 14,2 miljardia euroa. Suomesta ulkomaille maksetuista sijoitustuloista osinkomenoja oli 8,5 miljardia euroa ja korkomenoja 7 miljardia euroa. Arvopaperisijoitusten korkomenot olivat nettomääräisesti 1,2 miljardia euroa. Keskeisimpiä sektoreita ensitulon sijoitustuloissa olivat rahalaitokset ja yritykset.

1.1.5 Vaihottaseen revisoituminen ja käsitteelliset korjaukset

Palveluihin ja tavarakaupan vientiin ja tuontiin on tehty tuotannollisten palveluiden tavaraerien osalta vuosille 2013-2014 aikasarjajatkauksia, jotka liittyvät vuonna 2014 käyttöön otetun BPM6-käsikirjan soveltamiseen. Nämä korjaukset lisäsivät tavarakaupan vientiä ja tuontia vuosille 2013-2014.

1.2 Rahoitustase ja ulkomainen varallisuusasema

Suomeen tuotiin ulkomaista pääomaa nettomääräisesti 8,4 miljardia euroa eli sijoitusvirta ulkomailta Suomeen oli suurempi kuin sijoitukset Suomesta ulkomaille. Suomen ulkomainen nettovarallisuus vuoden 2014 lopussa oli -8,2 miljardia euroa, kun se vuotta aiemmin oli 7,1 miljardia euroa positiivinen. Ulkomainen nettovarallisuusasema kertoo ulkomaisten saamisten ja velkojen erotuksen. Vuoden 2013 nettosaaminen oli kääntynyt nettovelaksi vuoden 2014 aikana. Suomen ulkomainen nettovarallisuus on laskenut vuodesta 2010 lähtien. Nettovarallisuutta laskivat myös valuuttakurssi- ja muiden arvostuserien

muutokset 5,0 miljardin euron verran. Vuoden 2014 lopussa ulkomaisia saamisia oli yhteensä 718,9 miljardia euroa ja velkoja yhteensä 727,1 miljardia euroa.

Kuvio 8: Rahoitustase 2006–2014, miljardia euroa

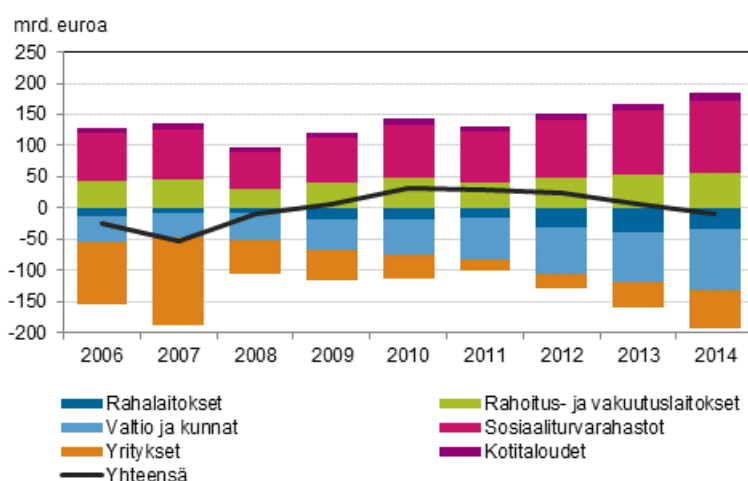

1.2.1 Rahoitustase ja ulkomainen varallisuusasema sektoreittain

Eniten ulkomaisia saamisia ja velkoja oli vuoden 2014 lopussa muut rahalaitokset –sektorilla. Muilla rahalaitoksilla, joihin kuuluvat esimerkiksi pankit ja muut luottolaitokset, oli ulkomaisia saamisia 291,5 miljardia euroa ja velkoja 363,0 miljardia euroa. Tämän sektorin nettovelkaa kasvattivat lähinnä talletusvelat, mutta myös suoriin sijoituksiin ja arvopapereihin liittyvät velat. Nettovelkaa puolestaan vähensi erityisesti lainasaamisten kasvu.

Keskuspankin nettosaamiset pysyivät edellisen vuoden tasolla ollen 34,5 miljardia euroa. Arvopaperisaamiset ja valuuttavaranto kasvoivat hieman, kun taas muihin sijoituksiin kuuluvat talletussaamiset vähenivät.

Kuvio 9: Suomen ulkomainen nettovarallisuus sektoreittain 2006–2014, miljardia euroa

Yritysten ulkomaiset saamiset laskivat hieman, kun taas velat jatkoivat kasvuaan, kun ulkomailta virtasi sijoituksia suomalaisiin yrityksiin, aiheuttaen 20,0 miljardin euron kasvun yritysten ulkomaisessa nettovelassa. Vuoden lopussa nettovelka oli 61,6 miljardia euroa saamisten ollessa 120,9 miljardia euroa ja velkojen 182,6 miljardia euroa. Suurin vaikutus nettovelkaan oli suorien sijoitusten velkojen kasvulla, mutta myös osakevelka ulkomaille kasvoi huomattavasti.

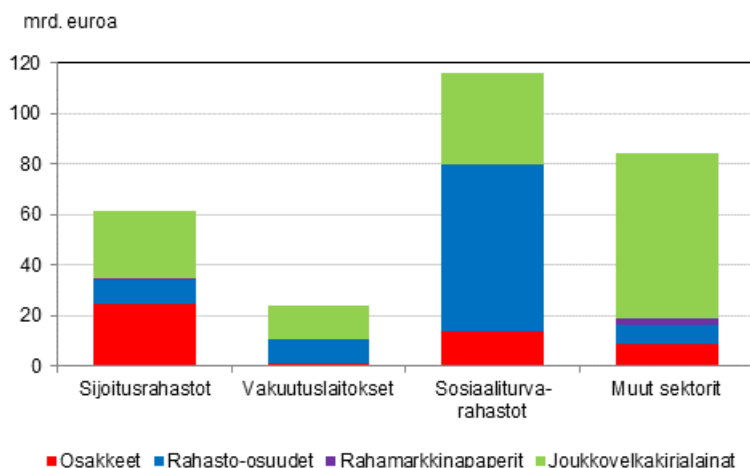
Valtionhallinnon ulkomainen bruttovelka maksutaseessa oli vuoden 2014 lopussa 111,8 miljardia euroa, kun se vuotta aiemmin oli 97,5 miljardia euroa. Velan kasvu johtui enimmäkseen joukkovelkakirjalainojen lisääntymisestä. Ulkomaisia saamia valtionhallinnolla oli vuoden lopussa 18,7 miljardia euroa. Sosiaaliturvarahastojen ulkomainen nettovarallisuus jatkoi kasvuaan vuoden 2014 aikana ollen vuoden lopussa 116,0 miljardia euroa, kun edellisen vuoden lopussa nettovarallisuus oli 101,6 miljardia euroa. Sosiaaliturvarahastot kasvattivat sijoituksiaan osakkeisiin ja sijoitusrahasto-osuuksiin.

1.2.2 Arvopaperisijoitukset Suomesta ulkomaille

Suomesta ulkomaisiin arvopapereihin suuntautuneiden sijoitusten nettovirta eli ostojen ja myyntien erotus oli vuonna 2014 yhteensä 13,5 miljardia euroa. Sijoituksia ulkomaisiin osakkeisiin tehtiin 1,7 miljardilla eurolla, mikä oli 2,9 miljardia euroa vähemmän kuin vuonna 2013. Ulkomaille rekisteröityjen sijoitusrahastojen rahasto-osuuksia hankittiin 2,1 miljardin euron arvosta, mikä on hieman vähemmän kuin edellisvuonna. Sen sijaan sijoitukset pitkäaikaisiin joukkovelkakirjalainoihin kasvoivat huomattavasti edelliseen vuoteen verrattuna sijoitusvirran ollessa 8,5 miljardia euroa vuonna 2014.

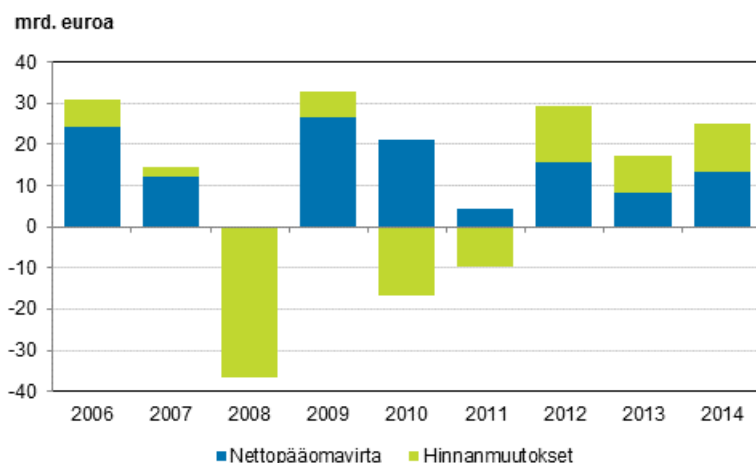
Eniten pääomaa ulkomaille veivät rahalaitokset (pl. keskuspankki), jotka kasvattivat sijoituksiaan ulkomaisiin arvopapereihin 7,6 miljardia euroa. Ne lisäsivät ulkomaisia sijoituksiaan etenkin joukkovelkakirjalainoissa ja rahamarkkinapapereissa. Sosiaaliturvarahastot (erityisesti työeläkelaitokset) kasvattivat ulkomaisia sijoituksiaan 3,9 miljardia euroa, josta merkittävä osa oli sijoituksia sijoitusrahasto-osuuksiin. Suomeen rekisteröidyt sijoitusrahastot tekivät ulkomaisia arvopaperisijoituksia 3,8 miljardin euron arvosta.

Kuvio 10: Suomesta ulkomaille suuntautuneiden arvopaperisijoitusten kannat vuonna 2014 sijoitussektoreittain, miljardia euroa

Suomesta ulkomaille tehtyjen arvopaperisijoitusten markkina-arvo oli 286,1 miljardia euroa vuoden 2014 lopussa. Hinnanmuutoksilla on huomattava vaikutus sijoituskannan arvoon ja ne kasvattivat arvopaperisijoitusten markkina-arvoa 11,4 miljardia euroa vuoden 2014 aikana. Vastaavasti edellisvuonna arvopaperisijoitukset kasvoivat 8,9 miljardia euroa hinnanmuutosten ansiosta. Osakkeiden ja sijoitusrahasto-osuuksien arvoa hinnanmuutokset nostivat 6,8 prosenttia, kun samaan aikaan vertailuindeksit nousivat 2,9 prosenttia (MSCI World Index) ja 11,4 prosenttia (S&P500 Index). Myös valuuttakurssimuutokset nostivat arvopaperisijoitusten markkina-arvoa 6,8 miljardilla eurolla.

Kuvio 11: Suomesta ulkomaille suuntautuneiden arvopaperisijoitusten vuosimuutos 2006–2014, miljardia euroa

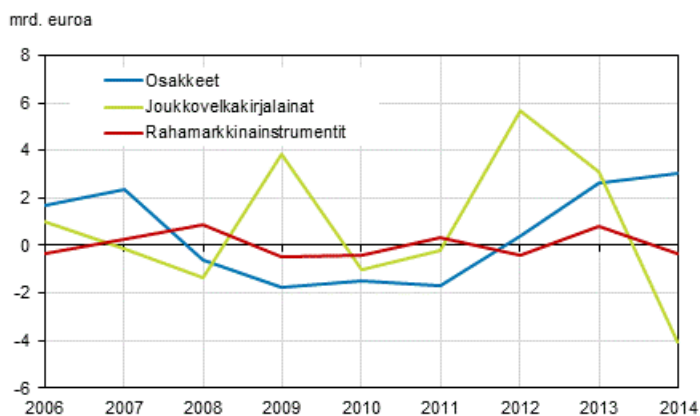
Ulkomailta Suomeen maksettiin arvopaperisijoituksiin liittyviä tuottoja yhteensä 6,1 miljardia euroa. Osinkotuloja ulkomailta Suomeen tuli 1,3 miljardia euroa, kun edellisvuonna vastaava luku oli 1,2 miljardia euroa. Korkotuloina ulkomailta Suomeen maksettiin saman verran kuin edellisessä vuonna eli 3,6 miljardia euroa.

1.2.3 Arvopaperisijoitukset ulkomailta Suomeen

Arvopaperivelat kasvoivat kokonaisuudessaan 27,7 miljardia euroa vuonna 2014. Tästä 8,9 miljardia euroa selittyy ulkomaisten sijoittajien uusilla sijoituksilla suomalaisiin arvopapereihin ja loput, 18,8 miljardia euroa, arvopapereiden arvon nousulla. Verrattuna vuoteen 2013 sijoitusvirta Suomeen supistui.

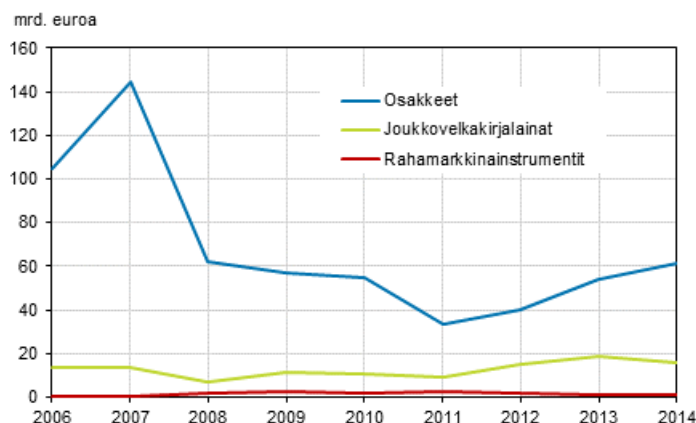
Yritysten arvopaperivelat kasvoivat kokonaisuudessaan 3,3 miljardia euroa 74,0 miljardista 77,3 miljardiin euroon. Ulkomaiset sijoittajat hankkivat suomalaisten yritysten osakkeita 3,1 miljardilla eurolla, kun edellisessä vuonna suomalaisten yritysten osakkeisiin sijoitettiin nettomääräisesti ulkomailta 2,6 miljardia euroa. Vuoden 2014 aikana myös suomalaisten yritysten osakkeiden arvo kasvoi, mikä kasvatti sijoituskantaa. Hinnanmuutokset kasvattivat yritysten osakevelkaa 4,1 % verrattuna vuoden 2013 lopun sijoituskantaan, kun samaan aikaan vertailuindeksi (OMX Helsinki CAP) nousi 5,7 %. Ulkomaiset sijoittajat vähensivät sijoituksiaan yritysten liikkeeseen laskemiin joukkovelkakirjalainoihin yli 4 miljardin euron edestä, kun edellisessä vuonna niitä lisättiin yli 3 miljardin euron verran.

Kuvio 12: Suomalaisen yritysten arvopaperivelka, sijoitusvirrat vuosina 2006–2014, miljardia euroa

Yritysten arvopaperivelasta lähes 80 prosenttia on ulkomaalaisten sijoituksia osakkeisiin. Yritysten velkapapereihin suuntautuvat ulkomaiset sijoitukset muodostavat arvopaperivelasta alle 20 prosenttia.

Kuvio 13: Suomalaisen yritysten arvopaperivelka, sijoituskannat vuosina 2006–2014, miljardia euroa

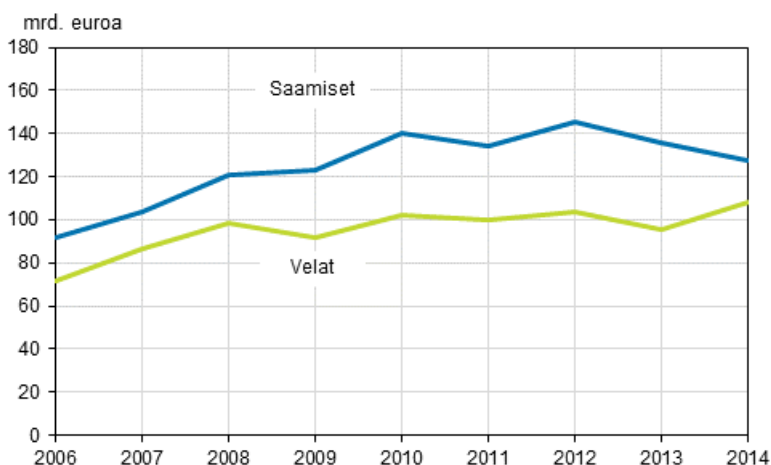

Suomesta ulkomaille maksettiin osinkoja 2,9 miljardia euroa vuonna 2014, kun edellisvuonna ulkomaisille sijoittajille maksettujen osinkojen määrä oli 0,8 miljardia euroa vähemmän. Korjoja Suomesta ulkomaille maksettiin vain hieman enemmän kuin edellisenä vuonna eli 4,9 miljardia euroa.

1.2.4 Suorat sijoitukset

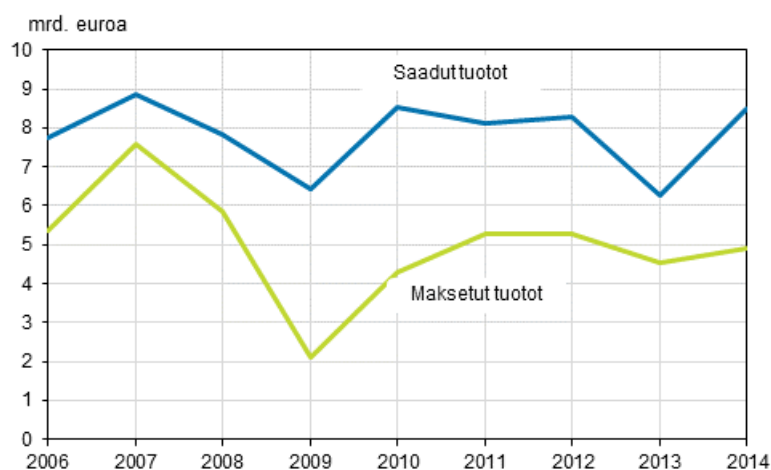
Tässä julkistuksessa tarkastellaan ulkomaisia suoria sijoituksia bruttomääräisinä. Tällä tarkoitetaan, että suoriin sijoituksiin luettavia konsernin sisäisiä ulkomaisia velkoja ja saamisia ei ole nettoutettu miltään osin. Suorien sijoitusten bruttosaamiset vuoden 2014 lopussa olivat 127,6 miljardia euroa ja vastaavat velat 108,4 miljardia euroa. Vuoden 2014 aikana saamiset vähenivät 7,8 miljardia euroa, kun taas velat kasvoivat 13,2 miljardia euroa. Saamisissa sekä oman että vieraan pääoman ehtoiset erät pienenevät, kun taas velat kasvoivat molemmissa erissä. Bruttomääräisesti tarkasteltuna suorien sijoitusten saamiset jatkoivat edellisenä vuonna alkanutta laskuaan. Sitä ennen saamiskanta kasvoi voimakkaasti usean vuoden ajan. Vuonna 2014 velka kasvoi 13,2 miljardia euroa kun taas edellisenä vuonna velka supistui 8,7 miljardia euroa. Saamisten supistumisen ja velkojen kasvun tuloksena vuonna 2014 suoriin sijoituksiin liittyvä nettosaaminen puolittui 19,3 miljardiin euroon edellisen vuoden 40,3 miljardiin euroon verrattuna.

Kuvio 14: Suorien sijoitusten bruttosaamiset ja velat 2006–2014, miljardia euroa

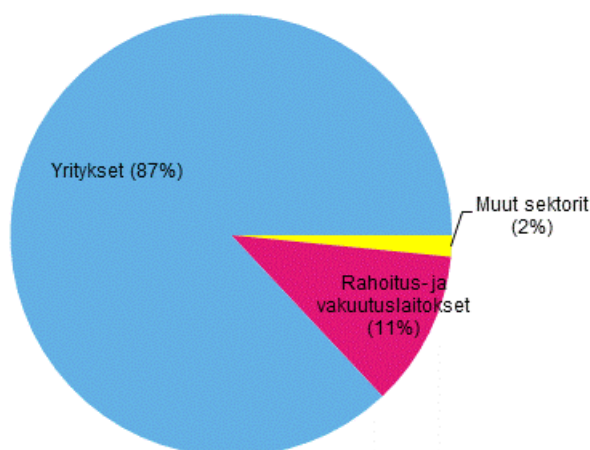
Vuonna 2014 Suomelle kertyi tuottoja ulkomaisista suorista sijoituksista 8,5 miljardia euroa, eli selvästi enemmän kuin edellisellä vuonna (6,3 miljardia euroa). Suomesta ulkomaille tuottoja kirjautui edelliseen vuoteen verrattuna hieman enemmän, eli 4,9 miljardia euroa (2013: 4,5 miljardia euroa). Vuoden 2014 lopun bruttosaamisiin ja -velkoihin suhteutettuna Suomesta ulkomaille sijoitettujen varojen tuotto prosentti oli 6,7 ja ulkomaisten Suomesta saamien suorien sijoitusten tuotto 4,5 prosenttia, kun vastaavat luvut olivat 4,3 ja 4,8 prosenttia vuonna 2013.

Kuvio 15: Suorien sijoitusten saadut ja maksetut tuotot 2006–2014, miljardia euroa

Suoria sijoituksia on lähinnä yritys- ja rahoitussektoreilla. Sektori määräytyy sijoitussuhteen kotimaisen osapuolen sektoritiedon perusteella. Vuonna 2014 ulkomaisten suorien sijoitusten veloista yrityssektorin osuus oli 78 prosenttia ja rahoitussektorin 21 prosenttia. Ulkomaisista saamisista yrityssektorin osuus oli 87 prosenttia ja rahoitussektorin 11 prosenttia.

Kuvio 16: Suorien sijoitusten bruttosaamiset 2014, (osuudet sektoreittain)

1.2.5 Johdannaiset ja muut sijoitukset

Johdannaisiin liittyviä saamisista suomalaisilla oli vuoden 2014 lopussa 129,2 miljardia euroa ja velkoja 121,7 miljardia. Suurin osa johdannaisiin liittyvistä saamisista ja veloista on pankkien hallussa. Vuoden 2013 lopusta saamisissa on tapahtunut kasvua 43,9 miljardia euroa ja veloissa 41,4 miljardia.

Rahoitustaseeseen muihin sijoituksiin kuuluvat lainat, talletukset, kauppaluotot sekä muu oma pääoma. Muu oma pääoma koostuu omasta pääomasta, joka ei ole arvopaperimuotoista ja sisältää omistusosuudet

kansainvälisissä järjestöissä, sivuliikkeissä sekä muissa yksiköissä, joilla ei ole erillistä oikeushenkilöllisyyttä. Muissa sijoituksissa suomalaisilla oli vuoden 2014 lopussa saamia 167,3 miljardia ja velkoja 205,4 miljardia, joista valtaosa on keskuspankin, muiden pankkien ja yritysten hallussa.

Talletussaamia oli suomalaisilla vuoden lopussa 77,6 miljardia euroa ja velkoja 155,0 miljardia. Lainoina saamia oli 66,5 miljardia euroa ja velkoja 27,8 miljardia euroa.

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Ulkomaiset bruttosaamiset sijoituslajeittain, kanta, milj. euroa

			2009	2010	2011	2012	2013	2014
S1 Koko kansantalous (kotimaiset sektorit yhteensä)	1. Rahoitustase	Saamiset	499 461	610 875	732 045	726 329	648 140	718 949
		Velat	493 737	579 916	702 320	702 922	641 034	727 128
		Netto	5 724	30 960	29 724	23 406	7 106	-8 178
	1.1 Suorat sijoitukset	Saamiset	123 137	140 451	134 036	145 367	135 428	127 613
		Velat	91 819	102 339	99 692	103 872	95 136	108 362
		Netto	31 318	38 112	34 345	41 495	40 292	19 251
	1.2 Arvopaperisijoitukset	Saamiset	176 534	214 755	210 528	239 938	251 632	286 105
		Velat	193 316	207 492	203 245	241 096	263 911	291 642
		Netto	-16 782	7 263	7 283	-1 157	-122 799	-5 537
	1.3 Johdannaiset	Saamiset	81 094	108 335	184 524	135 596	85 296	129 171
		Velat	78 908	103 282	176 731	127 159	80 274	121 693
		Netto	2 186	5 053	7 794	8 437	5 021	7 478
	1.4 Muut sijoitukset	Saamiset	110 747	140 179	194 965	197 030	167 614	167 278
		Velat	129 694	166 803	222 653	230 796	201 713	205 431
		Netto	-18 947	-26 624	-27 687	-33 765	-34 099	-38 153
	1.5 Valuuttavaranto	Saamiset	7 949	7 155	7 991	8 397	8 171	8 782
		Velat
		Netto	7 949	7 155	7 991	8 397	8 171	8 782

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

Liitetaulukko 2. Ulkomaiset saamiset ja velat sijoituslajeittain, virta, milj. euroa

		2009	2010	2011	2012	2013	2014
Saamiset	1. Ulkomaiset saamiset, velat ja netto	42 957	1 617	80 782	18 621	-90 679	-59 381
	1.1 Suorat sijoitukset	-2 370	11 217	-2 532	6 523	-5 536	-1 375
	1.1.1 Oma pääoma	5 636	5 166	466	3 390	-4 196	1 111
	1.1.2 Muu pääoma	-8 006	6 052	-2 998	3 133	-1 340	-2 485
	1.2 Arvopaperisijoitukset	26 560	21 044	4 218	15 831	8 445	13 546
	1.2.1 Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	13 652	11 339	-2 251	8 716	7 089	3 798
	1.2.2 Joukkovelkakirjalainat	11 740	10 857	8 156	6 401	3 132	8 533
	1.2.3 Rahamarkkinapaperit	1 169	-1 152	-1 687	714	-1 776	1 215
	1.3 Johdannaiset	9 575	-58 372	-4 893	-5 921	-65 928	-68 956
	1.4 Muut sijoitukset	8 577	29 346	83 610	1 656	-28 428	-2 389
	1.5 Valuuttavaranto	614	-1 619	378	532	769	-207

		2009	2010	2011	2012	2013	2014
Velat	1. Ulkomaiset saamiset, velat ja netto	48 165	-1 574	89 077	35 570	-83 440	-50 986
	1.1 Suorat sijoitukset	-5 943	9 097	-4 302	3 885	-3 844	11 177
	1.1.1 Oma pääoma	590	6 052	571	1 307	931	3 459
	1.1.2 Muu pääoma	-6 532	3 045	-4 874	2 577	-4 775	7 718
	1.2 Arvopaperisijoitukset	20 008	11 164	12 169	25 158	12 279	8 927
	1.2.1 Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	-458	-974	-705	2 416	2 730	2 799
	1.2.2 Joukkovelkakirjalainat	11 834	14 955	19 177	26 088	9 536	6 913
	1.2.3 Rahamarkkinapaperit	8 632	-2 818	-6 303	-3 346	12	-784
	1.3 Johdannaiset	11 806	-58 495	-3 752	-4 817	-63 895	-68 408
	1.4 Muut sijoitukset	22 293	36 660	84 963	11 344	-27 980	-2 682
	1.5 Valuuttavaranto
Netto	1. Ulkomaiset saamiset, velat ja netto	-5 208	3 191	-8 295	-16 949	-7 239	-8 395
	1.1 Suorat sijoitukset	3 573	2 120	1 770	2 638	-1 693	-12 552
	1.1.1 Oma pääoma	5 047	-887	-105	2 083	-5 127	-2 349
	1.1.2 Muu pääoma	-1 474	3 007	1 876	555	3 435	-10 203
	1.2 Arvopaperisijoitukset	6 552	9 880	-7 950	-9 328	-3 834	4 619
	1.2.1 Osakkeet ja sijoitusrahasto-osuudet	14 110	12 313	-1 546	6 299	4 359	1 000
	1.2.2 Joukkovelkakirjalainat	-95	-4 098	-11 021	-19 687	-6 405	1 620
	1.2.3 Rahamarkkinapaperit	-7 463	1 666	4 617	4 060	-1 788	1 999
	1.3 Johdannaiset	-2 231	124	-1 140	-1 104	-2 033	-547
	1.4 Muut sijoitukset	-13 716	-7 314	-1 353	-9 688	-448	293
	1.5 Valuuttavaranto	614	-1 619	378	532	769	-207

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

Liitetaulukko 3. Vaihtotase maantieteelliset alueet, milj. euroa

			2009	2010	2011	2012	2013	2014
Tulot	Eurooppa	1. Vaihtotase	52 319	58 722	64 075	65 950	67 508	68 979
		1.1 Tavarat	32 468	35 822	39 704	40 166	40 145	40 457
		1.2 Palvelut	10 241	10 875	11 958	13 514	14 580	13 885
		1.3 Ensitulo	9 216	11 473	11 922	12 049	11 908	13 817
		1.4 Tulojen uudelleenjako	394	552	490	.	875	820
	Afrikka	1. Vaihtotase	1 899	2 309	2 035	2 779	2 284	2 250
		1.1 Tavarat	1 123	1 360	1 270	1 691	1 322	1 473
		1.2 Palvelut	.	.	.	1 036	.	614
		1.3 Ensitulo	-14	17	29	51	122	129
		1.4 Tulojen uudelleenjako	34	34
	Amerikka	1. Vaihtotase	7 384	8 054	9 020	10 492	10 073	10 814
		1.1 Tavarat	5 299	5 547	5 167	6 246	6 303	6 571
		1.2 Palvelut	1 391	1 671	2 130	2 662	2 535	2 762
		1.3 Ensitulo	684	822	1 291	1 055	1 156	1 407
		1.4 Tulojen uudelleenjako	.	.	433	529	79	74
	Aasia	1. Vaihtotase	14 971	16 402	14 678	12 909	13 156	12 508
		1.1 Tavarat	6 316	7 840	7 914	7 978	8 340	8 063
		1.2 Palvelut	6 841	6 513	5 496	4 332	3 966	3 529
		1.3 Ensitulo	1 812	2 045	1 265	588	754	827
		1.4 Tulojen uudelleenjako	96	89
Australia Oseania ja muut alueet	1. Vaihtotase	912	1 018	1 018	1 073	846	831	
	1.1 Tavarat	401	503	723	718	582	542	
	1.2 Palvelut	424	411	207	245	171	180	
	1.3 Ensitulo	87	104	87	108	86	103	
	1.4 Tulojen uudelleenjako	8	6	
Maailma	1. Vaihtotase	78 529	87 874	92 785	95 541	94 382	95 880	
	1.1 Tavarat	45 629	51 472	55 653	56 878	56 777	57 184	
	1.2 Palvelut	20 288	20 992	21 191	22 360	22 282	21 187	
	1.3 Ensitulo	11 820	14 489	14 610	14 694	14 097	16 354	
	1.4 Tulojen uudelleenjako	793	921	1 331	1 608	1 227	1 156	

			2009	2010	2011	2012	2013	2014
Menot	Eurooppa	1. Vaihtotase	58 831	67 701	76 994	78 872	77 954	76 692
		1.1 Tavarat	35 407	41 997	48 310	48 992	49 681	48 854
		1.2 Palvelut	14 161	14 303	15 328	17 670	17 737	17 007
		1.3 Ensitulo	7 647	9 845	11 552	11 989	8 340	8 783
		1.4 Tulojen uudelleenjako	1 615	1 556	1 804	.	2 196	2 048
	Afrikka	1. Vaihtotase	402	637	639	848	1 003	1 037
		1.1 Tavarat	187	436	489	534	633	705
		1.2 Palvelut	209	194	147	342	346	281
		1.3 Ensitulo	5	5	3	.	-15	10
		1.4 Tulojen uudelleenjako	2	2	.	.	39	41
	Amerikka	1. Vaihtotase	5 588	6 139	6 921	6 535	4 885	5 187
		1.1 Tavarat	1 788	2 248	3 097	2 686	2 259	2 348
		1.2 Palvelut	2 244	2 358	2 236	2 622	2 203	2 325
		1.3 Ensitulo	1 545	1 517	1 574	1 198	350	446
		1.4 Tulojen uudelleenjako	11	.	.	.	72	68
	Aasia	1. Vaihtotase	6 883	7 307	7 792	7 766	6 520	6 632
		1.1 Tavarat	4 207	4 294	5 121	4 886	3 856	3 899
		1.2 Palvelut	2 355	2 597	2 333	2 416	2 177	2 245
		1.3 Ensitulo	314	410	335	454	384	391
		1.4 Tulojen uudelleenjako	6	7	.	.	103	98
	Australia Oseania ja muut alueet	1. Vaihtotase	262	358	352	211	171	134
		1.1 Tavarat	193	252	265	142	85	48
		1.2 Palvelut	48	79	70	71	56	59
		1.3 Ensitulo	20	26	16	-3	21	19
		1.4 Tulojen uudelleenjako		1	.	.	8	7
	Maailma	1. Vaihtotase	75 065	85 548	96 288	99 405	97 748	97 657
		1.1 Tavarat	41 779	49 227	57 281	57 253	56 527	55 866
1.2 Palvelut		20 033	20 611	21 323	24 204	23 729	23 006	
1.3 Ensitulo		10 329	12 732	14 433	14 642	13 885	15 224	
1.4 Tulojen uudelleenjako		2 924	2 978	3 250	3 307	3 608	3 561	

1) Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

Tietojen tarkentuminen

Tietojen tarkentuminen

	Edellinen vuosijulkaisu 24.09.2014	Uusin julkistus 30.09.2015	Tarkentuminen miljoonaa euroa
1. Vaihtotase 2013	-2850	-3366	-516
1.1 Tavarat 2013	83	251	168
1.2 Palvelut 2013	-1662	-1447	215
1.3 Ensitulo 2013	1248	212	-1036
1.4 Tulojen uudelleenjakso 2013	-2518	-2381	136

Laatuseloste: Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema

1. Tilastotietojen relevanssi

1.1 Tietosisältö ja käyttötarkoitus

Maksutasetilasto ja ulkomainen varallisuusasema muodostavat ulkomaisten tilastojen kokonaisuuden, joka kuvaa kansantalouden ulkoista tasapainoa sekä ulkomaisia saamis- ja velkavarantoja. Tilastoa voidaan käyttää analysoitaessa kansantalouden ulkoista tasapainoa, tai saamis- ja velkasuhteita, niiden rakennetta ja kehitystä, tai vertailtaessa niitä muihin maihin.

Maksutaseella tarkoitetaan tilinpitoasetelmaa, joka kuvaa järjestelmällisesti kansantalouden ja muun maailman väliset liiketoimet tietyltä ajanjaksolta sekä reaalityalouden että rahoituspuolen näkökulmasta. Maksutasetilasto ja ulkomainen varallisuusasema ovat osa kansantalouden tilinpitojärjestelmää.

Maksutase kattaa liiketoimet, jotka tehdään kansantalouteen kuuluvien talousyksiköiden (kotimaassa asuvien) ja muuhun maailman kuuluvien talousyksiköiden (ulkomailla asuvien) kesken. Maksutase koostuu vaihto-, pääoma- ja rahoitustaseesta.

Ulkomaisen varallisuuden tilasto kuvaa rahoitustaseen pääomavirroista syntyneitä ulkomaisia saamis- ja velkavarantoja.

Maksutaseen ja ulkomaisen varallisuuden tilastojen laadinnassa noudatetaan IMF:n maksutasekäsikirjan (6. painos vuodelta 2009) ohjeita ja suosituksia. Euroopassa maksutasetilastointia ohjeistavat Euroopan keskuspankki (rahoitustase) ja Eurostat (vaihtotase).

Maksutasetilastointi perustuu Suomen lakisääteisiin velvoitteisiin tuottaa ja raportoida maksutasetilastoa Euroopan keskuspankille (EKP) (EKP:n suuntaviivat EKP/2011/23) ja Euroopan yhteisöjen tilastotoimistolle Eurostatille (Euroopan komission asetus N:o 555/2012) sekä Kansainväliselle valuuttarahastolle (IMF).

Maksutasetta on julkaistu vuodesta 1922 lähtien, vuodesta 1948 maksutasetta on laadittu IMF:n maksutasekäsikirjan mukaisesti.

1.2 Keskeiset käsitteet ja luokitukset

Maksutasetilaston järjestelmä käyttää kuvauksessaan seuraavia tilastoyksiköitä ja niiden ryhmittelyjä

- taloudellinen alue
- institutionaaliset yksiköt ja sektorit
- Suomessa asuva, Ulkomailla asuva (residence)
- virrat ja varannot

Käytetyt luokitukset liittyvät tilastoyksiköihin:

- institutionaalinen yksikkö- ja sektoriluokitus
- rahoitusvaateiden luokittelu

Maksutasetilaston keskeisiä käsitteitä ovat :

- **Vaihtotase:** Kuvaa ulkomaisten taloustoimien, kuten tavaroiden ja palvelujen ulkomaankaupan, ensitulojen ja tulojen uudelleenjaon, vaikutusta kansantuloon ja kansantalouden säästämisen ja investointien väliseen tasapainoon.
- **Kauppataase:** Kuvaa tavaroiden ulkomaankaupan tasapainoa viennin ja tuonnin osalta.
- **Rahoitustase:** Kuvaa vaihtotaseen alijäämän rahoitusta tai ylijäämän sijoittamista ulkomaille ja koostuu suorista sijoituksista, arvopaperisijoituksista, muista sijoituksista, johdannaisista sekä keskuspankin valuuttavarannon muutoksista.
- **Ulkomainen (netto)varallisuusasema:** Kertoo rahoitussaamisten ja velkojen arvon ja rakenteen tilastointiajanjakson lopussa.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Maksutasetilaston laatimiseen käytetään suoraa tiedonkeruuta ja muista taloustilastoista johdettua tietoa. Tulli kerää tiedot tavaroiden ulkomaankaupasta sekä julkaisee ulkomaankauppatilastot. Tilastokeskus kerää tiedot palvelujen kansainvälisestä kaupasta, tulojen uudelleenjaosta ja pääomansiirroista. Tilastokeskus kerää yhteistyössä Suomen Pankin kanssa tiedot rahoitustaseen, pääomakorvausten ja ulkomaisen varallisuuden tilastointia varten. Seuraavaksi esitellään maksutaseen alaerien eri tietolähteet ja laadintamenetelmät.

2.1 Vaihtotase

2.1.1 Kauppatase

Maksutasetilastoinnissa tavarantuonnin arvot muutetaan Tullin ulkomaankauppatilaston cif-määräisistä tuonnin arvoista maksutaseen fob-määräisiksi arvoiksi, jolloin rahdin ja vakuutuksen osuus tavarantuonnista siirretään kuljetusmenoihin. Lisäksi Tullin ulkomaankauppatilaston tuontiin lisätään alustoimitukset, joihin kuuluvat muun muassa satamissa ja terminaaleissa hankitut tavarat ja polttoaineet. Maksutasetilastoinnin maittain jaetuissa tavarakauppatiedossa vienti on tilastoitu määrämaan mukaan, tuonti EU-alueelta lähetysmaan mukaan.

Tulli kerää kaikki tavarakaupan tilastoinnissa tarvittavat tiedot. Tiedot Suomen kaupankäynnistä EU:n ulkopuolisten kanssa saadaan tullausjärjestelmästä. EU:n sisäisestä kaupasta tuojat ja viejät ilmoittavat kuukausittain Intrastat-järjestelmän mukaiset tilastotiedot Tullille

2.1.2 Palvelut

Palveluerissä käytetään Tilastokeskuksen keräämää tietoa matkailun, kuljetuksen ja muiden palvelujen kaupan erilliskyselyistä.

Palvelut, matkailu

Matkailuerään tilastoidaan kaikki muut matkasta aiheutuvat menot kuin maiden väliset kuljetukset, jotka luetaan kuuluvaksi kuljetuserään. Matkailuerään kuuluviksi luetaan myös risteilyistä, kausi- ja rajatyöntekijöistä sekä ulkomaisesta opiskelusta ja sairaudenhoidosta aiheutuneet menot.

Palvelut, kuljetus

Kuljetuksista valtaosa on merikuljetusrahtimenoja ja alusten maksamia ahtaus-, satama-, väylä- ja luotsimenoja. Merikuljetusrahtitulot ovat suomalaisten varustamojen ulkomaisten tavaroiden kuljetuksista ansaitsemia tuloja. Vastaavat menot ovat ulkomaisille kuljettajille maksettuja merikuljetusmenoja. Huomattava kuljetustuloerä on ulkomaisilta matkailijoilta saatu kuljetustulo, joka jakautuu merikuljetustuloon ja lentokuljetustuloon. Vastaavat menot ovat suomalaisten ulkomaisille kuljetusyriyksille maksamia menoja.

Palvelut, muut palvelut

Muihin palveluihin luetaan vakuutus- ja rahoituspalvelut, posti- ja telekommunikaatiopalvelut, rakennuspalvelut, tietotekniikka- ja informaatiopalvelut, rojaltit ja lisenssimaksut, muut liike-elämän palvelut sekä henkilökohtaiset, kulttuuri- ja virkistyspalvelut.

Tiedot ulkomaisista vakuutustuloista ja -menoista saadaan Finanssivalvonnan toteuttamasta vuosikyselystä. Kyselyssä ovat mukana kaikki Suomessa vakuutuksia myyvät yritykset. Tavaravakuutusta koskevat tiedot perustuvat pääosin Tullin määrävuosittain toteuttaman tavarakaupan rahti- ja vakuutuskyselyn tuloksiin. Lisäksi suomalaisilta yrityksiltä tiedustellaan palvelukyselyn yhteydessä niiden ulkomailta hankkimia vakuutuspalveluja.

2.1.3 Ensitulo: palkansaajakorvaukset ja pääomakorvaukset

Tuotannontekijäkorvauksiin luettavat palkat ja palkkiot sisältävät maksut ammattipalveluista ja muut henkilökohtaiset palkat ja palkkiot sekä työnantajan sosiaalivakuutusmaksut. Nämä tiedot saadaan verottajan maksuunpanotilastosta ja rajoitetusti verovelvollisten aineistosta.

Pääomakorvaukset tilastoidaan pääosin Tilastokeskuksen ja Suomen Pankin tekemien maksutasekyselyjen mukaisesti ja tiedot pääomakorvauksista laaditaan sijoituslajeittain.

2.1.4 Tulojen uudelleenjako

Vastikkeettomat tulonsiirrot jaetaan yksityisiin ja julkisiin. Yksityisten tulonsiirtotietojen laadinnassa on käytetty apuna historiallista aineistoa, hallinnollista budjettitietoa, asiantuntija-arviota sekä muiden yksityisten tulonsiirtojen tapauksessa vakuutuspalveluja koskevaa kyselyä. Julkisten tulonsiirtojen ennakkotiedot kerätään Valtiokonttorista saatavista valtion kirjanpitolietoista, ja vuoden lopussa Tilastokeskus tarkistaa ne tilinpäätösaineiston ja erityisselvitysten perusteella. Erityisselvityksiin käytetään EU:n Suomea koskevissa tilastoissaan ilmoittamia tukipalkkioiden ja muiden EU-maksujen tietoja.

2.2. Pääomatase

Pääomansiirtojen tilastotiedot perustuvat Tilastokeskuksen käytössä oleviin hallinnollisiin aineistoihin, pääasiassa valtion tilinpäätökseen.

Vaihtotaseen ja pääomataseen puuttuvien kuukausi- ja neljännesvuositietojen arviointi

Palveluerien kuukausittaiset ennakoarviot tehdään rakenteellisiin aikasarja- ja indikaattorimalleihin perustuvaa menettelyä käyttäen. Siinä estimoitavaa palvelukauppaa tarkastellaan osana koko ulkomaankauppaa. Neljännesvuositilastot jaetaan kuukausille.

Tietoja korjataan kahdessa vaiheessa, ensin neljännesvuosittain, kun saadaan tilastotiedot matkailusta, kuljetuksesta ja muista palveluista. Toinen revisio ajoittuu vuosittain syyskuuhun, kun muiden palvelujen vuosikyselyn tulokset valmistuvat.

Pienten erien osalta, kuten palkkojen, yksityisten tulojen uudelleenjaon ja pääomansiirtojen, joissa tieto saadaan vuosittain, kuukausiarviot perustuvat pääsäännön mukaan edellisen vuoden tasoon, joka on jaettu tasan kuukausille.

2.3 Rahoitustase ja ulkomainen varallisuusasema

Tilastokeskus kerää yhteistyössä Suomen Pankin kanssa tiedot rahoitustaseen ja pääomakorvausten virroista sekä ulkomaisten saamisten ja velkojen varantotiedoista.

Maksutasekyselyjä on nykyään kolmentyyppisiä:

1. Tilastokeskuksen ulkomaisten rahoitussaamisten ja -velkojen kuukausi- ja vuosikyselyt, joilla kerätään tiedot saamisten ja velkojen varannoista ja niiden muutoksista (netto), arvostuseristä sekä vastaavista koroista ja osingoista sektoreittain.
2. Suomen Pankin tilinhoitajayhteisöille (kotimaiset arvopaperien säilyttäjät) suunnattu kuukausittainen arvopapereiden säilytyskysely.
3. Suomen Pankin kuukausikysely ulkomaisista arvopaperisaamisista ja -veloista.

Lisäksi Suomen Pankki kerää tietoja maksutasetta varten myös EKP:n rahalaitosten ja sijoitusrahastojen tasetiedonkeruiden yhteydessä.

Tilastointijärjestelmän peruseriaatteena on kysely suoraan tiedon lähteeltä eli sijoitus- tai rahoituspäätöksiä tekeviltä institutionaalisilta yksiköiltä. Maksutasekyselyt ovat luonteeltaan kokonaistutkimuksia, joista pienet yritykset on jätetty pois. Pienet yritykset huomioidaan menetelmällisesti.

Yrityssektorin kyselyjen kehikot määritellään Tilastokeskuksen yritys- ja yhteisörekisterin perusteella. Yritysrekisterissä on tiedot noin 300 000 yhteisöstä sekä merkintä ulkomaalaisomistuksesta. Lisäksi rekisterissä on lisätietona luettelo yrityksistä, joilla on ulkomaisia tytäryrityksiä. Kehikkoja täydennetään verohallinnolta saatavien 15 000 suurimman yrityksen tasetietojen sekä kyselyistä saatujen tietojen perusteella. Yrityssektorin maksutasekyselyihin otetaan mukaan sellaiset yritykset, joiden ulkomaisten saamisten ja velkojen ennakoitaan näiden tietolähteiden perusteella olevan suurimpia. Käytännössä kuukausikyselyn piirissä on viime vuosina ollut noin 90–140 yritystä ja vuosikyselyissä yhteensä noin 1 000–1 200 yritystä.

Rahalaitosten ja sijoitusrahastojen määritelmien ulkopuolelle jäävät muut rahoitussektorin toimijat valitaan maksutasekyselyihin Finanssivalvonnan tietojen, verohallinnon tasetietojen ja yritysrekisterin avulla samalla tavalla kuin yrityssektorin tapauksessa.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Maksutasetilastojen laadun ylläpitämiseksi ja parantamiseksi on kiinnitetty suurta huomiota käytännön kyselykehikkojen määrittelyyn ja rekisterien tarkkuuteen. Tilastointiin vaikuttavat rahoitusmarkkinoiden ja yrityssektorin institutionaaliset muutokset on pyritty ottamaan huomioon. Rahoitustaseessa työeläkelaitosten nopeasti kasvava ulkomainen sijoitustoiminta on muuttanut pääomanliikkeiden sektorirakennetta. Yritysten ulkomailla olevat rahoituskeskukset lisäävät yritysten sisäisten, suoriin sijoituksiin tilastoitavien, lyhytaikaisten pääomanliikkeiden vaihtelua. Monikansallisten pankkikonsernien sisäiset pääomavirrat näkyvät erityisesti muissa sijoituksissa. Yrityskaupat aiheuttavat suuria heilahteluja niin suoriin sijoituksiin kuin arvopaperisijoituksiinkin. Tietojen oikeellisuutta ja tarkkuutta tarkastellaan säännöllisesti. Paljon otantavirhettä tärkeämpiä virhelähteitä ovat kehikkovirhe ja mittausvirhe. Kehikkovirhettä syntyy rekisterien jälkeenjääneisyydestä, kun kaikkia vastaajia ei löydetä, ja mittausvirhettä vastaajien tulkittaessa väärin kyselyn tiedonantovaatimusta. Suomen tilastot ovat herkkiä juuri kehikko- ja mittausvirheiden suhteen, koska Suomessa on kansantalouden kokoon verrattuna erittäin suuria kansainvälisiä yrityksiä.

Maksutaseen tilastovirhe

Maksutaseen kahdenkertaisen kirjanpidon periaatteiden mukaisesti maksutaseen osatekijöiden, eli vaihtoja pääomataseen ja rahoitustaseen summa on nolla. Käytännössä loppusumma on yleensä positiivinen tai negatiivinen luku.

Virheelliset ja tunnistamattomat erät kokonaisuutena ovat kaikkien maksutaseen erien virheiden ja puuttuvien tietojen nettosuure.

Laskennallisesti virhetermillä saatetaan kirjausten yhteenlaskun loppusumma keinotekoisesti nollassa, eli termi on itseisarvoltaan yhtä suuri mutta erimerkkinen kuin muutoin lopputuloksena oleva luku. Tilastovirhe on suhteellisesti suurempi kuukausi- ja neljännesvuositilastossa kuin vuositasolla, koska jälkimmäisessä tarkastelussa monet ajoituserot häviävät. Suurten kansainvälisten yritysten ulkomaiset liiketoimet aiheuttavat tilastoihin huomattavaa vaihtelua, ja niiden liiketoimien vastaerät eivät rahaliiton oloissa välttämättä tule näkyviin Suomen maksutasetilastossa. Lisäksi ajoituserot kirjauksissa saattavat näkyä suurina tilastovirheinä tai peräkkäisinä suurina erimerkkisinä tilastovirheinä.

Vuosikyselyihin perustuvat tiedot arvioidaan tilastovuoden kuukausi- ja neljännesvuosiennakkotilastoihin. Siten tietojen saanti täydentyy ajan mittaan, mikä saattaa johtaa huomattaviin korjauksiin tilastoissa. Suurimmat korjaukset ovat johtuneet yritysten voitonjakotietojen ja uudelleen sijoitettuja voittoja koskevien tietojen saamisesta käyttöön vasta tilastovuotta seuraavan vuoden syksyllä. Tulli korjaa kuukausittaisia ulkomaankauppatietoja vähitellen tilastovuotta seuraavan vuoden kevääseen saakka. Sen sijaan palvelujen ulkomaankaupan käsitteen ja tilastoinnin tarkentaminen on johtanut palveluerien tietojen merkittäviin tasotarkistuksiin 2000-luvulla.

4. Julkaistujen tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Kuukausittainen maksutase julkaistaan noin 6 viikon kuluttua tilastokuukauden päättymisestä heti ulkomaankauppatilaston julkaisemisen jälkeen. Kunkin kuukausitiedotteen yhteydessä korjataan myös edellisen kuukauden tiedot. Kuukausitilastoihin arvioidaan neljännesvuosittain ja vuosittain kerättävät tiedot. Laajemmat vuositiedot valmistuvat noin 10 viikossa. Kuukausi- ja neljännesvuositietojen keskinäinen tarkennus- ja korjausrytmi on sovitettu yhteen. Vuositiedot suorien sijoitusten vuosikyselystä ja muiden palvelujen kyselystä valmistuvat tilastovuotta seuraavan vuoden syksyyn mennessä, kun kaikki perustiedot on saatu. EKP:n ja Eurostatin korjausrytmin mukaan suurimmat korjaukset tehdään aina maaliskuun ja syyskuun lopussa. Tuolloin korjataan kaikki edellisen vuoden kuukausi- ja neljännesvuositiedot, jotta ne saadaan yhteneviksi korjattavien vuositason lukujen kanssa. Myös päättynyttä vuotta edeltävän vuoden tietoja korjataan. Luvut tulevat lopullisiksi yli kahden vuoden kuluttua tilastovuoden päättymisestä.

5. Tietojen saatavuus ja selkeys

Maksutasetiedot julkaistaan Tilastokeskuksen verkkosivulla. Tilastokeskus julkistaa kuukausittain maksutasetiedotteen ja neljännesvuosittain hieman yksityiskohtaisemmat maksutaseen, ulkomaisen varallisuuden sekä ulkomaisen bruttovelan tiedot. Maksutaseen ja ulkomaisen varallisuusaseman vuosijulkaisu sisältää pitkiä aikasarjoja maksutaseen ja ulkomaisen varallisuuden eristä sekä ristiintaulukointeja sektoreittain ja vaateittain. Vaihtotaseen erien tiedot on vuosijulkaisussa luokiteltu yksityiskohtaisesti palveluerittäin.

6. Tietojen vertailukelpoisuus

Maksutasetilastoa laaditaan kansainvälisten tilastostandardien ja IMF:n maksutasekäsikirjan (6. painos vuodelta 2009) mukaisesti, mikä takaa tilaston vertailukelpoisuuden. Sekä OECD että IMF ovat julkaisseet uudistetut tilastointistandardinsa. Uusien standardien mukaisten tilastojen julkaisu Suomessa alkoi kesällä 2014.

7. Selkeys ja yhtenäisyys

Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema ovat osaksi muista tilastoista johdettu tilasto. Lähdetilastojen ja maksutaseen välillä on eroja muun muassa tiettyjen erien laskennoista tai käsitteiden määritelmistä johtuen. Esimerkkinä tällaisesta erästä on tavaroiden ulkomaankauppa.

Lisätietoja

Mira Malhotra 029 551 3411

Tapio Kuusisto 029 551 3318

Vastaava tilastojohtaja:

Ville Vertanen

www.tilastokeskus.fi

Lähde: Maksutase ja ulkomainen varallisuusasema, Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

Tietopalvelu ja viestintä, Tilastokeskus
puh. 029 551 2220
www.tilastokeskus.fi

ISSN 2342-3463 (pdf)

Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi